

Aanvulling DOC 7 (a)

Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland

ONTWERP-ONTHEFFING

Naar aanleiding van het verzoek van heer ██████████ op 19 mei 2014, namens de Windpark Krammer B.V. en de aanvullingen hierop van 27 juni 2014 en 1 augustus 2014

gelet op artikel 75, lid 3, van de Flora- en faunawet

Verleent de Staatssecretaris¹ van Economische Zaken hierbij aan:

Naam: Windpark Krammer B.V. (hierna: ontheffinghouder)
Adres: Boezemweg 13X
Postcode en woonplaats: 3255 MC OUDE TONGE

Geldigheidsduur ontheffing **FF/75C/2014/0199**: De ontheffing geldt vanaf de publicatie van het definitieve besluit tot 25 jaar na de aanvang van de operationele periode

van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 8 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het uitsteken, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op enigerlei andere wijze van de groeiplaats verwijderen van de bijenorchis (*Ophrys apifera*), alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 9 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft doden en verwonden van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*), meervleermuis (*Myotis dasycneme*), rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), watervleermuis (*Myotis daubentonii*), bergeend (*Tadorna tadorna*), boerenzwaluw (*Hirundo rustica ssp. rustica*), buizerd (*Buteo buteo ssp. buteo*), gierzwaluw (*Apus apus ssp. apus*), grauwe gans (*Anser anser ssp. anser*), grote Canadese gans (*Branta canadensis ssp. canadensis*), huiszwaluw (*Delichon urbica ssp. urbica*), knobbelzwaan (*Cygnus olor*), kokmeeuw (*Larus ridibundus*), krakeend (*Anas strepera ssp. strepera*), kuifeend (*Aythya fuligula*), oeverzwaluw (*Riparia riparia ssp. riparia*), pijlstaart (*Anas acuta ssp. acuta*), rotgans (*Branta bernicla ssp. bernicla*), slobbeend (*Anas clypeata*), smient (*Anas penelope*), stormmeeuw (*Larus canus ssp. canus*), tafeleend (*Aythya ferina*), wilde eend (*Anas platyrhynchos ssp. platyrhynchos*), wintertaling (*Anas crecca ssp. crecca*) en de zilvermeeuw (*Larus argentatus ssp. argentatus*), alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het beschadigen, vernielen en verstoren van voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de noordse woelmuis (*Microtus oeconomus*).

Het gebied waarvoor de ontheffing geldt, betreft het plangebied voor de realisatie van het project "Windpark Krammer", gelegen in de gemeente Schouwen Duiveland, in de kilometerhokken 68-408, 69-407, 69-408, 69-409, 69-410, 70-407, 70-408, 70-409, 71-407, 71-408, 71-409, één en ander zoals is weergegeven in figuur 2.1 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Windpark Krammer, Activiteitenplan, aanvraag ontheffing artikel 75 Flora- en faunawet' van 14 april 2014.

---

¹ Krachtens de wettekst is de Minister bevoegd tot het afgeven van een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet. Op basis van de portefeuillevverdeling tussen de Minister van EZ en de Staatssecretaris van EZ is deze bevoegdheid belegd bij de Staatssecretaris.

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemene voorschriften

1. De ontheffing wordt slechts voor de hierboven genoemde soort en beschreven verboden handelingen verleend.
2. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
3. De ontheffinghouder dient onverwijld contact op te nemen met Rijksdienst voor Ondernemend Nederland indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschrift 1 noodzakelijk zijn.
4. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder blijft daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
5. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing en de bijbehorende brief op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
6. De ontheffinghouder dient, zodra de datum waarop de werkzaamheden zullen aanvangen bekend is, het bijgevoegde meldingsformulier volledig in te vullen en naar Rijksdienst voor Ondernemend Nederland te zenden.

Specifieke voorschriften

7. U dient, met in achtneming van onderstaande voorschriften, de maatregelen uit te voeren zoals beschreven op pagina 57 tot en met 72 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Windpark Krammer, Activiteitenplan, aanvraag ontheffing artikel 75 Flora- en faunawet' van 14 april 2014.
8. U dient in verband met het voortplantingsseizoen van de noordse woelmuis en met het broedseizoen van vogels in de periode van 15 maart tot 15 juli geen versturende werkzaamheden uit te voeren, zoals het ongeschikt maken van leefgebied door middel van kort maaien van gras (noordse woelmuis) of het verwijderen van overige begroeiing. Bijvoorkeur dient ook het voortplantingsseizoen van de noordse woelmuis afgewacht te worden (april tot oktober) indien kort voorafgaand aan het broedseizoen het werkterrein ongeschikt gemaakt wordt. Direct na het broedseizoen dient het werkterrein (opstelplaatsen, toegangsweg) ongeschikt gemaakt te worden door nogmaals kort te maaien. Gedurende de werkzaamheden dient het werkterrein regelmatig gemaaid te worden, opdat het ongeschikt blijft als leefgebied voor de noordse woelmuis. Twee á drie dagen na het maaien kan begonnen worden met de werkzaamheden. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige op het gebied van de noordse woelmuis en broedvogels.
9. Na aanleg van de turbines, mast, overige bouwwerken, kabels en het hoogspanningsstation, dienen de bijenorchissen direct verplant te worden en dient zo veel mogelijk terrein (weer) geschikt te worden gemaakt voor de noordse woelmuis middels aangepast maaibeheer (gefaseerd maaien, zodat er voldoende meerjarig, lang grasland, overjarig riet, afgewisseld met korter gras aanwezig is).

Bijenorchis

10. In het vroege voorjaar dienen de exacte groeiplaatsen van de bijenorchis te worden vastgesteld en gemerkt.
11. Waar mogelijk dient het tracé (van weg of kabels) aangepast te worden om groeiplaatsen van de bijenorchis zo veel mogelijk te vermijden.
12. Tijdig vóór de werkzaamheden dienen de te sparen groeiplaatsen van de bijenorchis uitgerasterd te worden, zodat de exemplaren gevrijwaard worden van beschadiging of van het storten van grond.
13. In ieder geval gemarkeerd en gespaard van werkzaamheden dienen te blijven de aangegeven plekken uit figuur 6 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Natuurtoets Kabeltracés Windpark krammer' van 17 april 2014 en de figuren 19 en 23 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Windpark Krammer, Activiteitenplan, aanvraag ontheffing artikel 75 Flora- en faunawet' van 14 april 2014. De eerste 2 concentratieplekken van de bijenorchis dienen tevens als uitwijkgebied voor de noordse woelmuis. De laatstgenoemde plek dient na afloop hydrologisch hersteld te worden door het graven van een nieuwe greppel.

Noordse woelmuis

14. Preventief dient gezorgd te worden voor voldoende geschikt leef- en schuilgebied voor de noordse woelmuis in de vorm van meerjarig langer gras of overjarig riet, in de nabijheid van de voorgenomen werkstroken.
15. Bij aanvoer van grond en materialen dient voorkomen te worden dat er mogelijke concurrenten van de noordse woelmuis (zoals de veldmuis en de aardmuis) mee aangevoerd worden.
16. Bij transportbewegingen dient zo veel als mogelijk gebruik te worden gemaakt van bestaande wegen en paden.

Vleermuizen

17. Vijf turbines dienen te worden uitgerust met een batcorder waarmee een cluster van windmolens wordt uitgeschakeld. Wanneer de batcorder vleermuisactiviteit waarneemt, dienen de turbine en het bijbehorende cluster in de vaanstand te worden gezet dan wel niet te worden opgestart. Indien gedurende 15 minuten geen vleermuizen zijn vastgesteld, kan de turbine weer gaan draaien. Om het voorkomen van vleermuizen op turbinehoogte en de doeltreffendheid van zowel clustering van turbines als de werking van de batcorders te kunnen nagaan, dient vanaf de inwerkingtreding van de turbines jaarlijks in november een monitoringsrapportage ter beoordeling te worden aangeleverd aan Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (hierna: RVO), te beginnen in 2016.
18. In de monitoringsrapportage dienen in ieder geval te worden opgenomen:
  - de frequentie van het in vaanstand zetten van de clusters windmolens;
  - de bijbehorende weersomstandigheden en tijdstippen en de duur van de stilstand;
  - een inschatting van hoeveelheden en soorten aanwezige vleermuizen;
  - het rendement van de windturbines;
  - de effectiviteit van de maatregel en van de gekozen plek van de batcorder en de clusters
  - de relevante parameters (15 minuten stilstand, keuze clustering) dienen geëvalueerd te worden;
  - de werking van de stilstandvoorziening dient vanaf de grond te worden gecontroleerd. Deze controle moet antwoord geven op de vraag of de wieken daadwerkelijk in vaanstand worden geplaatst bij activiteit van vleermuizen. Ook kan tijdens deze controle blijken dat de wieken onterecht in vaanstand worden geplaatst. De methodiek van deze controle dient zo gekozen te worden dat vleermuizen op grote hoogte kunnen worden waargenomen.
19. Indien de resultaten van de monitoringsrapportages daar aanleiding toe geven, kunnen eventueel aanvullende voorwaarden opgelegd worden door het Ministerie van Economische Zaken via RVO.

20. De monitoring naar het specifieke gebruik van, en effecten op, vleermuizen dient aan te vangen vanaf het moment dat de eerste turbine(s) in gebruik wordt (worden) genomen tot 3 jaar nadat de laatste turbines in gebruik zijn genomen.
21. De monitoring dient door een deskundige op het gebied van vleermuizen te worden uitgevoerd.

Vogels

22. De plaatsing van turbines, bekabeling en overige bouwwerken dient te worden uitgevoerd zoals aangegeven in het Voorkeursalternatief: zó dat bekende vliegbanen en vliegbewegingen van vogels gerespecteerd blijven.
23. In verband met het veelvuldig kunnen voorkomen van broedvogels worden bekabelingswerkzaamheden uitgevoerd direct in de berm van wegen waar al voortdurend verstoring van broedvogels plaatsvindt. Op overige plekken wordt vestiging van broedvogels voorkomen of er wordt buiten het broedseizoen gewerkt.
24. Bekabeling van turbine 7 en eventuele overige werkzaamheden op deze locatie dienen buiten het broedseizoen plaats te vinden in verband met de nabijheid van de broedkolonie van de mantelmeeuw en de zwartkopmeeuw evenals de bekabeling op de omringende dijken van het Hoog bekken i.v.m. de daar aanwezige broedende scholeksters en meeuwen.

Zorgplicht

Ik wijs u er op dat u op grond van artikel 2 van de Flora- en faunawet de volgende maatregelen in acht dient te nemen:

Bijenorchis

25. Het is van groot belang, gezien de smalle werkruimte op de dammen, dat de te behouden groeiplaatsen van de bijenorchis goed gemarkeerd worden en dat er niet over deze te behouden groeiplaatsen gereden wordt.
26. Daar waar tijdelijke en of permanente graafwerkzaamheden ter plaatse van groeiplaatsen van de bijenorchis plaatsvinden, dienen exemplaren van de bijenorchis direct verplant te worden naar een andere geschikte groeiplaats buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. Er dient een voldoende grote hoeveelheid grond met de kluit mee uitgegraven te worden om de overlevingskans te vergroten.
27. Wanneer storten van grond niet voorkomen kan worden op een groeiplaats van de bijenorchis, dient deze plek van te voren kort gemaaid en afgedekt te worden met rijplaten. De in de grond zittende knol van de bijenorchis kan dan onaangetast blijven en de plant kan zich een volgend jaar weer herstellen. Er dient niet gereden te worden op deze groeiplaatsen.

Noordse woelmuis

28. Geschikte biotoop van de noordse woelmuis, die binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden ligt, dient voorafgaand aan de werkzaamheden kort te worden gemaaid. Bij het maaien dient zodanig gewerkt te worden dat de noordse woelmuis kan vluchten naar geschikt blijvende overige plekken. Buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden dienen gedurende het project in overeenstemming met een deskundige voldoende ongestoorde plekken met meerjarig lang gras of riet te blijven voor de noordse woelmuis.

Overige voorschriften

29. De werkzaamheden en bovengenoemde voorschriften dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing is verleend.
30. U dient een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin bovengenoemde voorschriften. Alle betrokken partijen, met name ook de uitvoerenden op de bouw- of projectlocatie, dienen van het werkprotocol op de hoogte gesteld te worden.
31. Deze ontheffing kan worden ingetrokken, indien blijkt dat de ontheffinghouder zich niet houdt aan de voorschriften.
32. Indien blijkt dat de in de ontheffing gestelde termijn niet voldoende is om de werkzaamheden waarop de ontheffing betrekking heeft uit te voeren, dient u, zeker vier maanden voor het verstrijken van deze termijn een nieuwe aanvraag indienen. Dit voorkomt onnodige vertraging van het project.
33. Aanspreekpunt in het kader van deze ontheffing en de daaruit voortvloeiende voorschriften is Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, Postbus 19530, 2500 CM Den Haag.

Den Haag,

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
namens deze:

Teammanager Vergunningen